

OIKEA-AIKAISTA TERVEYSPALVELUA KEHITYSVAMMAISELLE IHMISILLE

Sitra, Kela ja Oulun kaupunki selvittivät viime keväänä eri rahoituskanavat ylittävää palvelunkäyttöä. Analyysi tehtiin yhdistämällä Oulun kaupungin asukkaiden suoritteet ja kustannukset Oulun kaupungin, Kelan ja työterveyshuollon henkilötason tiedoista vuodelta 2013. Selvityksen mukaan 10 % eniten palveluja tarvitsevista kerryttää 74% yhteiskustannuksista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulisi huolellisesti analysoida tulos ja pohtia, mistä 10 % :n eniten palveluja käyttävän palvelukokonaisuudet koostuvat. Kehitysvammaiset ihmiset ja heidän kokemuksensa auttavat analysoinnissa.

Kehitysvammaiset ihmiset asuvat yhä useammin omissa kodeissa keskellä normaalia asuinympäristöä laitosasumisen sijaan. Kuten kenen tahansa meistä, kehitysvammaisenkin ihmisen tarpeet muuttuvat elämäntilanteen myötä.

Kehitysvamma tuo mausteensa palvelujen käyttöön: puheen, liikkumisen tai osallistumisen mahdollistamiseen vastataan vammaisuuden perusteella myönnettävillä palveluilla. Kehitysvammaisen henkilö on enemmän tai vähemmän sosiaalipalvelujen käyttäjä läpi elämänsä.

Kehitysvammaisen henkilön riski liukua eniten palveluja käyttävän 10% joukkoon on suuri silloin, jos hänelle tulee somaattinen tai psyykinen ongelma.

Riski johtuu siitä, että kehitysvammaisen henkilö jää usein risteilemään terveyskeskus- ja päivystyspalvelujen sekä erikoissairaanhoidon väliin. Oman lisänsä tuo erityishuollon kehitysvammaisten terveydenhuolto, jonka roolina on kehitysvammaisten henkilöiden kasvun, kehityksen ja kuntoutuksen asiantuntemus. Kun hoitavia tahoja on lopulta useita, on vaikeaa tavoittaa oikea-aikaisesti vastuussa olevaa.

Tällä hetkellä kehitysvammaisen henkilön vaikeasti tunnistettava somaattinen sairaus tai sen useat oireet poikivat useita hoitokontakteja päätyen päivystys-vuodeosasto kierteeseen.

Kustannusten näkökulmasta jo yksi keskussairaalan päivystyskäynti maksaa keskimäärin 230 euroa ja hoitovuorokausi akuuttiosastolla on 234 euroa (THL raportit 3/2014). Samansuuruinen kustannus tulee jalkautuvan sairaanhoitajan neljästä kotikäynnistä, joilla voidaan ehkäistä kierrettä ja tehdä suunnitelmallinen hoitopolku.

Kehitysvammaiset ihmiset ja heidän läheisensä hyötyvät henkilöstä, joka voi toimia työparina terveyskeskuksen ammattilaisille, kokoaa eri palvelujärjestelmien tietoa yhteen ja koordinoi monimutkaisia palveluketjuja.

Tällainen henkilö voi olla sairaanhoitaja, joka vie terveydenhuollon asiantuntemusta koteihin. Tietoa kokoavaa ja tiivistävää palveluohjaustyötä voi tehdä kehitysvammaisuuteen perehtynyt sosionomi.

Kehitysvammaisen henkilön terveydenhuollon palvelupolut

Näitä malleja on kehitetty TEPA-projektissa. Satsaamalla koteihin tehtävään terveystyöhön sekä tuomalla kehitysvamma-asiantuntijuus osaksi peruspalveluita, ehkäistään turhaa ja kaikkia osapuolia kuluttavaa palvelujen käyttöä.

TEPA-projektitiimi:

Anne Aholainen, projektipäällikkö

Tiia Rautio, konsultoiva sairaanhoitaja

Tiina Oksman-Miettinen, palvelukoordinaattori

<http://www.savas.fi/tepa/>

Kehitysvammaisen henkilön terveydenhuollon palvelupolut

